

התוועדות

כבוד קדושת

אדמו"ר מנחם מענדל

זצוקללה"ה נבג"מ זי"ע

שניאורסאהן

מליובאוויטש

ערב חג השבועות, ה'תשל"ב

יוצא-לאור לש"פ בחוקותי, מבה"ח סיון, ה'תשע"ט

יוצא לאור על ידי מערכת

„אוצר החסידים“

ברוקלין, נ.י.

770 איסטערן פארקוויי

שנת חמשת אלפים שבע מאות שבעים ותשע לבריאה

צדי"ק שנה לנישואי כ"ק אדמו"ר והרבנית הצדקנית זי"ע

לזכות

הילדה פריידא שתחי

ליום הולדתה כ"ה ניסן, ה'תשע"ט

ולזכות אחי ואחיותי

לוי יצחק, חי' מושקא, חנה,

רבקה, מאיר שלמה ושטערנא

שיחיו לאורך ימים ושנים טובות

נדפס על ידי ולזכות הוריהם

הרה"ת ר' מנחם מענדל וזוגתו מרת פייגא רחל שיחיו ביטון

ולזכות זקניהם

הרה"ת ר' יעקב יחיא וזוגתו מרת שולטאנה שיחיו ביטון

הרה"ת ר' שלום אהרן הלוי וזוגתו מרת שרה שיחיו בלאנק

מרת אסתר שתחי ביטון

מרת פורטונה שתחי פארוז

ולעילוי נשמת

הרה"ח הרה"ת ר' יעקב בהרה"ח ר' מנחם מענדל הלל ע"ה

נפטר ו' אייר ה'תשס"ח

מרת רבקה בהרה"ח ר' ישראל נח ע"ה

נפטר ט' אייר ה'תשנ"ט

גאנזבורג

ת' נ' צ' ב' ה'

וכן גם עשה ובשפה ברורה וגלוי בתורה ובנביאים וכו' ובכו"כ מקומות
— שמירת מצותיו בחיי יום יום, ואו"ה — מצותיהם הם
ובאם בני"א אין מבין טעמי הבורא שלו — ה"ז טבעי ומובן.

ג

בי"ה, ט"ז חשוון תשי"ט
ברוקלין

האברך ... שי

שלום וברכה!

במענה למכתבו מעשירי בחשוון, בו כותב אשר הוא במדריגת מורה, אבל
כיון שרוצה להיות מורה מוסמך, אירע לו ללמוד ביחד עם כאלה שאין דעתו
נוחה מהשקפותיהם בדת וכו'

ולפלא הדבר, שאם כן למה בחר ללמוד במקום כזה, והרי ע"פ השמועה
כאן כמה אופנים להשיג דרגת מורה מוסמך באופן ללמוד עם דתיים.

בודאי למותר לעוררו, שמוכרח לקבוע בכל יום לימוד בתורת הנגלה
ותורת החסידות, וקביעות לא רק בזמן אלא והוא העיקר קביעות בנפש, ז.א.
לימוד בחפץ ובחשק ובהתמדה ושקידה, ובפרט כיון שכלשונו במכתבו, דואג על
העתיד שלו, הרי פשוט שלכל לראש צריך לזכות לברכת השי"ת במילואן, והרי
הצנור והכלים לברכות נותן התורה ומצוה, הם הן התורה והמצוות, וכמ"ש אם
בחקותי תלכו, ופרשו רז"ל (ספרא) שתהיו עמלים בתורה, ונתתי גשמיכם וגוי
ככל הברכות המנויות בפרשה.

בטח שומר על שלשת השיעורים דחומש תהלים ותניא הידועים ועכ"פ
ישמור עליהם מכאן ולהבא.

בברכה לבשו"ט בכל האמור

בשם כ"ק אדמו"ר שליטי"א
מזכיר

ג

וכמ"ש אם בחקותי תלכו .. ונתתי גשמיכם וגו': ר"פ בחקותי.

בס"ד.

פתח דבר

לקראת ש"פ בחוקותי, מבה"ח סיון הבעל"ט, הננו מוציאים לאור התוועדות
אור ליום ה' סיון, ערב חג השבועות ה'תשל"ב, הנחה בלתי מוגה.

*

בתור הוספה — מכתב (תדפיס מכרכי אגרות-קודש שמכינים עתה לדפוס).

*

ויה"ר שנזכה תיכף ומיד ממש לקיום היעוד "הקיצו ורננו גו'", ומלכנו
נשיאנו בראשם, וישמיענו נפלאות מתורתו, "תורה חדשה מאתי תצא".

ועד הנחות בלה"ק

כא אייר, ה'תשע"ט,
צדי"ק שנה לנישואי כ"ק אדמו"ר והרבנית הצדקנית נ"ע זי"ע,
ברוקלין, נ"י.

©

Published and Copyright 2019 by
LAHAK HANOCHOS INC.

788 Eastern Parkway Suite #408 | Brooklyn, New York 11213

Tel. (718) 604-2610

info@lahak.org • http://www.lahak.org

The Kehot Logo is a registered trademark of Merkos L'inyonei Chinuch.

5779 • 2019

Printed in the United States of America

נדפס באדיבות דפוס

The PrintHouse

538 Johnson Ave. Brooklyn N.Y. 11237

(718) 628-6700

נסדר והוכן לדפוס

על ידי חיים שאול בן חנה

בדפוס „ועד הנחות בלה"ק"

(718) 604-2610

נדפס בסיוע ולזכות יצחק בן לאה וזוגתו רבקה ויקה בת רחל ומשפחתם שיחיו

הוספה

א

[ג' מרחשון, ה'תשכ"ז]

במענה לשאלותינו: (1) מובן שחנוך בתו תי' צ"ל בגן-ילדים החסידותי ולפלא הספק. (2) אפשר לצייר בשכל שתהי' מלחמה בתנאים שאומר מר... שי — אבל בפועל כיון שאומר השי"ת **מנהיג העולם**: אם בחוקותי תלכו גוי ונתתי גשמיכם גוי, וכן בנוגע לאומות העולם — כשישמרו שבע מצות בני נח (לפרטיהן), הרי לא תבוא מלחמה כזו.

ב

כמובן קראתי בשימת לב הראוי' במכ' ע"ד המצב בעולם, סכנת מלחמה וכו' וכו', והנ"ל מענה ע"י — ואבאר ליתר ביאור — בורא העולם ומנהיגו הוא המומחה ביותר (יותר נכון — **היחידי**) שיכול להורות איך להתנהג בעולמו שברא ואיך להצילו מסכנות וכו' —

א

מצילום כתי"ק, על גליון מכתב השואל (באנגלית) בתאריך זה. נדפס בתשורה (הולצברג, תשס"א).

(1) במכתבו: בנוגע לחינוך בתי יש לי בעי'... יש שני גני ילדים: אחד שמונהל ע"י... ולמלמדים יש נסיון, אבל הכתות מעורבות; והשני הוא תחת קבוצת יהודים חסידיים, ע"י מלמדים שאין להם נסיון, ונפתח רק לאחרונה, ובמילא לא כ"כ מאורגן.

(2) במכתבו: ביקרתי אצל מר... ושוהחננו כמה שעות ע"ד אידישקייט, ונקודה א' לא יכולתי להבהיר לו. הסברתי לו, במענה לשאלתו למה יהודים אורטודוקסים אינם נוטלים חלק בבעיות העולם כמו מלחמת וויעטנאם, כי אנו חושבים שמקור הבעי' הוא בזה שאנחנו לא שומרים תומ"צ כדבעי, ובאם היינו שומרים הכל — הי' העולם נראה אחרת. והארכתי בזה. אח"כ הגיב לדברי, שלא תמיד באה מלחמה כתוצאה מרשעות כ"א לפעמים ממצב כלכלי ירוד. ונתן משל (שניסייתי להפריך ומסופקני אם קיבל אותו), שאם שני אנשים היו במדבר ומצאו מים שהי' ביכולת להציל א' מהם — האם לא היו שניהם צודקים ללחום עבור המים בכדי להציל את חייו? וכאן יש לנו דוגמא של מלחמה שהתחיל ואף א' לא אשם בזה. אולי יואיל כ"ק להאיר עיני בתשובה על השאלה.

אם בחוקותי תלכו גוי ונתתי גשמיכם גוי: ר"פ בחוקותי.

ב

מצילום כתי"ק, והוא לא' ששאל מה ניתן לעשות כדי לתקן את מצב העולם. — את הבא להלן הורה רבינו להוסיף בשולי אגרת אל הנמען, מתורגם לאנגלית.

בס"ד. שיחת* אור ליום ה' סיון, ערב חג השבועות, ה'תשל"ב.

בלתי מוגה

א. כ"ק אדמו"ר שליט"א צוה לנגן ואמר מאמר ד"ה בשעה שהקדימו ישראל נעשה לנשמע כו'.

* * *

ב. בין כמה ענינים שגילו בדורנו, ישנו גם הענין דלימוד מסכתא סוטה בימי ספירת העומר¹.

ומהטעמים לזה² — כיון שספירת העומר קשורה עם מנחת העומר, ומנחת העומר היא כמו מנחת סוטה, שהרי "כל המנחות באות מן החטין", חוץ ממנחת העומר ומנחת סוטה שבאות מן השעורין³.

ובפרט ע"פ המבואר בזהר⁴ השייכות של ספירת העומר שבין יצי"מ בחג הפסח למתן-תורה בחג השבועות — "וספרתם לכם גוי שבע שבתות תמימות תהיינה"⁵ — עם הענין ד"וספרה לה שבעת ימים", שלאח"ז נעשה ענין הטהרה כדי להיות ראויים לקבלת התורה בחג השבועות.

ולכן, גם מספר הדפים של מסכתא סוטה הוא באופן שלומדים אותה מידי יום ביומו, דף ליום, עד לסיום המסכתא בחמשה בסיון, ערב חג השבועות.

ג. סיום מסכתא סוטה⁶ הוא בנוגע למ"ש במשנה⁷ ש"בטלה ענוה ויראת חטא" — "אמר לי' רב יוסף לתנא, לא תיתני ענוה דאיכא אנא, אמר לי' רב נחמן לתנא, לא תיתני יראת חטא דאיכא אנא".

וידועה השאלה בזה⁸: איך אפשר לומר "לא תיתני ענוה דאיכא אנא" — ממה נפשך: הא גופא שאומר שהוא עניו, הרי זה סתירה לכאורה לענין הענוה?

(3) סוטה רפ"ב.

(4) ח"ג צו, א ואילך.

(5) אמור כג, טו.

(6) מצורע טו, כח.

(7) ראה גם שיחת יום ב' דחה"ש ס"ו ואילך; ש"פ נשא ס"ו.. (לקמן ע'... ואילך;

ע'... וש"נ.

(8) מט, סע"א.

(9) ראה גם שיחת ערחה"ש הנ"ל ס"ו

(תו"מ שם ע' 12). וש"נ.

(* תוכן ההתוועדות הוגה בשעתו ע"י כ"ק אדמו"ר שליט"א, ונדפס בהוספות ללקו"ש ח"ח ע' 263 ואילך. במהדורא זו נערכה כל ההתוועדות בשלימות ע"פ סרט הקלטה, ושולבו בה כמה ענינים מהתוכן הנ"ל (המו"ל).

(1) "היום יום" ז אייר. וראה גם שיחת

ש"פ במדבר, ערחה"ש תשכ"ד ס"ו (תו"מ

ח"מ ע' 9). וש"נ.

(2) ראה גם תו"מ חל"ד ע' 40. וש"נ.

גם צריך להבין השייכות דמימרא זו לערב חג השבועות, זמן מ"ת (שבו לומדים מימרא זו), ובהדגשה — שבעל המימרא הוא רב יוסף, כמדובר כמ"פ¹⁰ שבכל מקום שמביאים חז"ל דבר בשם אומרו, הרי זה מפני שבמאמרים אלו מוסיף שמו של בעל המאמר ביאור בהבנת המאמר (ועפ"ז מובן מה שבכו"כ מאמרי חז"ל לא נזכר שמו של בעל המאמר).

ד. ויובן ע"פ מה שמצינו בגמרא הסברת ההפלאה דמ"ת ע"י רב יוסף:

"רב יוסף ביומא דעצרתא אמר עבדי לי עגלא תלתא (הי מצוה לאנשי ביתו להכין לו סעודה), אמר, אי לא האי יומא דקא גרים (שלמדתי תורה כו') כמה יוסף איכא בשוקא" (הרי אנשים הרבה בשוק ששמן יוסף, ומה ביני לבינם)¹¹.

וצריך להבין:

(א) מהו הענין שההפלאה דמ"ת קשורה עם ענינים גשמיים — אכילה ושתי' ע"י גוף גשמי (שלכן צוה רב יוסף להכין לו סעודה),

— וכמודגש גם במאמר שלפנ"ז: "מר ברי' דרבינא כולה שתא הוה יתיב בתעניתא לבר מעצרתא כו' יום שניתנה בו תורה", וכפי שמביא רבינו הזקן בשו"ע שלו¹² ש"אסור להתענות... בחג השבועות, לפי שהוא יום שניתנה בו התורה, וצריך לאכול ולשמוח בו וכו'" —

הרי התורה היא חכמה נעלית ביותר — חכמתו ורצונו של הקב"ה, ועד שעדיין אין זה הענין הכי נעלה בתורה, שהיא למעלה גם מחכמתו של הקב"ה — להיותה "שעשועים גו' לפניו"¹³, כפי שרואים אצל האדם למטה, כביכול, שענין השעשועים הוא למעלה מחכמה, הבנה והשגה ולימוד סתם; ולמה קשור הענין דמ"ת עם אכילה ושתי' דוקא?!

(ב) "כמה יוסף איכא בשוקא": מהו הדיוק "כמה יוסף", ולא "כמה אינשי" וכיו"ב; וגם מהו הדיוק "בשוקא", דלכאורה הול"ל "כמה יוסף איכא", ומה מוסיף בתיבת "בשוקא"?

ה. והביאור בזה:

נתבאר¹⁴ בענין "אדם לעמל יולד"¹⁵, שהקב"ה ברא את האדם באופן שירצה "קב שלו"¹⁶ — דבר שהאדם עושה ומהוה ע"י עמלו, כיון

(10) ייחתי י"א ניסן ס"ז ואילך (לעיל ע' 11) פסחים סח, ב (ובפרש"י). וראה גם... ואילך. וש"נ.
(11) ת"מ חס"ד ע' 253. וש"נ.
(12) אר"ח סתצ"ד ס"ה.
(13) משלי ל, ה.
(14) ייחתי י"א ניסן ס"ז ואילך (לעיל ע' 11) פסחים סח, ב (ובפרש"י). וראה גם... ואילך. וש"נ.
(15) איוב ה, ז. וראה סנהדרין צט, ריש ע"ב.
(16) ב"מ לה, א.

לזקנים וכו'⁵⁰, עד שהגיע לכל אחד מישראל, וגם לגר שנתגייר כהלכה. ולהעיר שענין הגיור קשור עם מ"ת — שלכן קשורה מגילת רות עם מ"ת⁹³ — שאז היתה הגירות של בני⁹⁴, וכיון שקבלת התורה היתה בששה בסיון מיד בתחלת הבוקר, הרי מובן שסיום הגירות הוצרך להיות בחמשה בסיון, בשעה שהקדימו נעשה לנשמע.

ולכן צריך כל אחד מישראל להתעורר ולידע שעכשיו הוא מתגייר כהלכה, וכל אלו שנתגיירו כהלכה הם תחת כנפי השכינה, וכל שאר העמים עומדים מסביב ומברכים את בני ואומרים: "ה' עוז לעמו יתן ה' יברך את עמו בשלום"⁹⁵, בידעם, שהם לעומת זאת עומדים במחיצה בפני עצמם (מחיצה שאינה בערך כו', לא כמו המחיצה שמצינו בנוגע למשה ואהרן והזקנים ובני⁹⁶), ואז יהי' שלום על ישראל, ולהבדיל, שלום אצל אומות העולם.

וזו תהי' הכנה קרובה לביאת משיח צדקנו, שאז יראו כולם את האמת, ואילו השקר והטומאה — הנה "את רוח הטומאה אעביר מן הארץ"⁹⁷, בדרכי נועם ובדרכי שלום,

והקב"ה יקבץ את כל בני, יחד עם כל הגרים שנתגיירו כהלכה, באופן ש"אתם תלוטו לאחד אחד"⁹⁸, ויביא אותם בגאולה האמיתית והשלימה לארץ הקודש באופן ד"קוממיות"⁹⁹,

והולכים לחזור ולחדש את הברית עם הקב"ה, כמ"ש בנבואת הגאולה: "הנה ימים באים גו' וכתתי את בית ישראל גו' ברית חדשה"¹⁰⁰, ולחזור ולחדש את הענין דמ"ת בשמחה ובפנימיות, ועד ל"ישקני מנשיקות פיהו"⁶³, פנימיות התורה, תורתו של משיח, ובקרוב ממש, ומתוך שמחה וטוב לבב.

[בסיום ההתוועדות התחיל כ"ק אדמו"ר שליט"א בעצמו לנגן הניגון "ניעט ניעט ניע קאוץ קראמי איווץ אדנאוץ"].

(96) מכילתא ופרש"י יתרו יט, כד.

(97) זכרי' יג, ב.

(98) ישעי' כז, יב.

(99) בחוקתי כו, יג.

(100) ירמי' לא, ל.

(92) שמו"ר ספכ"ט.

(93) ראה שו"ע אדה"ז אר"ח סתצ"ד ס"ג.

וש"נ.

(94) ראה יבמות מו, א"ב. וש"נ.

(95) תהלים כט, יא. וראה זבחים קטז,

סע"א.

מאה"ק על מכתב שחוק זה הוא גזירה איומה ודבר איום שלא יתכן כו', וצריך לעשות את כל הענינים כדי לבטל זאת. ואילו הוא היחיד שמתעקש ומעזיז לצאת יומיים לפני מ"ת ולפרסם ולהדפיס באותיות מרובעות — בשמו, שכולם ידעו שהוא יוצא נגד 32 רבנים הנ"ל — שזהו "הישג דתי"! הוא מחשיב את עצמו ל"יהודי פיקח" שיוכל לתרץ ולהסביר כו', אבל הוא לא רואה שבכך גורם חורבן לעצמו, למעמדו ומצבו, ולמפלגה שהוא רוצה לעמוד בראשה (ועוד כו"כ ענינים שאין כאן המקום להאריך בזה) — שהרי מיד יחזרו וידפיסו את המכתב של 32 הרבנים, ביחד עם המכתב שלו, ומובן מאליו איך יראו הדברים; האנשים שבחרו בו לא ירצו שום עסק אתו, כשיראו שהוא יוצא נגד הרבנים הנ"ל, שביניהם גם כאלו שהוא צועק בקול גדול שהם רבנים שלו והוא מצייט להם!

והעיקר — כאן לא נוגע הכבוד שלו, יחיד או רבים; מזכירים זאת רק כדי שאולי סוכ"ס יחזור בו כשיתפוס להיכן הוא מכניס את עצמו; כאן נוגע הענין שרוצים להביא צרה על 14 מליון יהודים, רח"ל היל"ת, בגלל ה"תירוץ" שזה חוק-לארץ וזה ארץ ישראל ארץ הקודש, וכל הענינים ש"הסבירו" שחייבים לעבוד ע"ז, כמ"ש הרמב"ם בהתחלת ה' ע"ז, שחכמי דור אנוש (שלא היו טפשים) טענו ש"האלקים ברא כוכבים וגלגלים .. והם שמשים המשמשים לפניו (ולכן) ראויין הם לשבחם ולפארם ולחלוק להם כבוד .. כמו שהמלך רוצה לכבד העומדים לפניו, וזהו כבודו של מלך כו'".

יד. אך חבל על הזמן של ערב שבועות לדבר אודות ענין שאינו קשור עם שבחם של ישראל,

ובפרט ע"פ מה שמביא נשיא דורנו⁹⁰ מדברי התוס' במסכת שבת⁹¹, שבחג השבועות השי"ת מטריד את השטן המקטרג על עם ישראל כדוגמת הטרדתו בשעת התקיעות בר"ה ויום הקדוש דצום הכפורים (שמבלבל אותו ושולח אותו לעסוק בענינים אחרים, שלא יוכל להתעסק עם בני", להתבונן במעשיהם כדי לנצל זאת באופן בלתי רצוי).

והעיקר — שינצלו כדבעי את יום מתן-תורה, שאז הי' הענין ד"אתה בחרתנו מכל העמים .. ורוממתנו מכל הלשונות", שלכן, אע"פ שבשעת מ"ת שמע עשה"ד כל העולם, אפילו דומם צומח וחי (כדאיתא במדרש⁹²), הנה דוקא "משה קיבל תורה מסיני ומסרה ליהושע ויהושע

שעי"ז הוא יוצא מגדר "נברא" (שגדרו — "מקבל") ונעשה בדומה ל"בורא", ובלשון חז"ל¹⁷: "שותף להקב"ה במעשה בראשית".

ומעלה זו נרמזת בשם "יוסף", לשון הוספה:

ישנה מציאות העולם כפי שהוא בתור נברא, שבו יכולים להיות רק מקבלים, אבל לא להוסיף דבר בעולם, כי, להוסיף דבר בעולם — יכול רק הבורא בלבד.

אלא שהקב"ה נתן כח במעשה בראשית, שגם הם יוכלו להוסיף משהו ע"י העמל שלהם ולהיות שותף להקב"ה במעשה בראשית, ועי"ז נעשה האדם בבחי' "יוסף", שמוסיף בבריאה.

ו. ובענין זה פועל מ"ת ("האי יומא") הוספה שלא בערך (גם לגבי לימוד התורה לפני מ"ת, כמוזכר לעיל (במאמר¹⁸) ש"אברהם זקן ויושב בישיבה הי", ו"מימיהן של אבותינו לא פרשה ישיבה מהם"¹⁹) — שזהו תוכן דברי רב יוסף "אי לאו האי יומא .. כמה יוסף איכא בשוקא":

הענין ד"אדם לעמל יולד" הי' גם קודם מ"ת — כמסופר במדרש²⁰ בנוגע לאברהם אבינו, "אחד הי' אברהם"²¹, שהי' הולך "הלוך ונסוע"²² עד שבא לארץ כנען: "בשעה שהי' אברהם מהלך בארם נהרים .. ראה אותן אוכלים ושותים ופוחזים, אמר .. לא יהי' לי חלק בארץ הזאת, וכיון שהגיע לסולמה של צור, ראה אותן עסוקין בניכוש כו' בעידור כו', אמר, הלואי יהא חלקי בארץ הזאת", והיינו, שענין היגיעה בחרישה וזריעה וכו' הוא הסדר לישובו של עולם באופן ד"לא ישובתו"²³.

וענין זה התחיל מיד בבריאת אדם הראשון — כמ"ש²⁴ ויניחהו בגן עדן לעבדה ולשמרה", וגם לאחרי כן היתה ההוראה (גם לירצאי חלציו של אדה"ר) "בזעת אפיך תאכל לחם"²⁵.

[ולהעיר, שהענין הבלתי-רצוי שבזה קשור עם זעת אפיך דוקא, אבל עצם ענין העבודה והעמל הי' כבר בגן עדן לפני החטא].

ומזה מובן, שהענין ד"יוסף", מה שהאדם מוסיף בבריאה, הי' גם לפני מ"ת; אבל אעפ"כ, אין זה בערך כלל לענין ד"יוסף" שנתחדש בשעת מ"ת, כי:

העבודה שלפני מ"ת ("לעבדה ולשמרה", או אפילו לאח"ז, חוץ

(22) לך לך יב, ט.

(23) נח ח, כב.

(24) בראשית ב, טו.

(25) שם ג, יט.

(17) שבת יו"ד, א. קיט, ב.

(18) פ"ג (לעיל ע').

(19) יומא כח, ב.

(20) ב"ר פל"ט, ח.

(21) יחזקאל לג, כד.

(90) אג"ק שלו ח"ה ע' עח (נעתק ב"היום 91) פט, רע"א.

יום" גיד סיון).

לג"ע, "בזעת אפיך תאכל לחם", הגיעה רק עד בחי' שורש ומקור הנבראים²⁶, ולכן, גם ה"הוספה" שע"י העבודה היתה רק כמו שהיא מצד בחינת (שרש) הנבראים. ובלשון החסידות: בחי' ממלא כל עלמין, סדר השתלשלות.

[ואף שענין ה"הוספה" הוא דוקא מצד הבורא (כנ"ל ס"ה), הרי זה בחי' ה"בורא" כמו שבאה בהנבוא (שהרי לולי זאת לא יכולה להיות מציאותו) — כח הא"ס שבבריאה²⁷].

משא"כ ע"י העבודה שלאחרי מ"ת, שאז ניתן כח להמשיך מעצמותו ית' (שלמעלה מבחי' שרש ומקור הנבראים) — מוספים ענין חדש לגמרי שאינו בערך הנבראים כלל.

ועפ"ז מובנת שייכותו של מאמר הנ"ל (לרב) יוסף, וגם מה שמדגיש במאמר "כמה יוסף איכא" — שהכוונה בזה, שהגם ש"כמה יוסף איכא" גם לפני מ"ת, אין זה בדומה כלל לאמיתית הענין ד"יוסף" שנעשה מצד "האי יומא".

ז. וענין זה (המעלה ד"יוסף" שלאחרי מ"ת לגבי "כמה יוסף איכא" לפני מ"ת) מוסבר ע"י הוספת תיבת "בשוקא":

שוק — רחוב (היפך דבית ופנים), רשות הרבים — אינו היכלו וחדרו של מלך מלכי המלכים הקב"ה. וזהו "כמה יוסף איכא בשוקא" — שההוספה שלפני מ"ת היא "בשוקא", שהוא אמנם מקום של מסחר, שענינו ע"ד מ"ש²⁸ "יש מפזר ונוסף עוד"²⁹, אבל הוספה זו היא בבחינת רשות הרבים.

משא"כ "יוסף" שלאחרי מ"ת הוא — הוספת והמשכת העצמות גם "בשוקא"³⁰, בענינים שבבחי' רשות הרבים, עלמא דפרודא³¹,

— ששם הי' מ"ת, שהרי התורה "לא בשמים היא"³², אלא דוקא למטה, וכפי ש"למצרים ירדתם... יצר הרע יש ביניכם"³³, ולכל לראש — נשמה בגוף, שזקוקה לאכילה ושתי', ולכן, השמחה דמ"ת צריכה

(26) כמבואר בכמה דרושים דחג השבועות (ראה ד"ה וכל העם דליל א' דחה"ש תש"ו (סה"מ תש"ו ע' 95 ואילך). ועוד).

(27) וראה תניא אגה"ק סוס"כ.

(28) משלי יא, כד.

(29) וראה תו"א ר"פ וישב.

(30) ועפ"ז יומתק הלשון "כמה יוסף איכא בשוקא", שמשמעותו בפשטות היא שגם (רב יוסף) (שלאחרי מ"ת) הוא "בשוקא".

(31) ראה תניא ספ"ל ג. ובכ"מ.

(32) נצבים ל, יב. וראה ב"מ נט, ב.

(33) שבת פח, סע"ב ואילך.

מהגדרים ד"מעלה ומטה", לכן יכולים לקשר את הגבוה ביותר — הביטול לבעל הרצון, עם התחתון ביותר — מעשה ויד גשמיים.

יב. ועפ"ז מובן ש"נדבת ידך" — ידו של יהודי, שקשורה עם תורה (וזמן מ"ת) ועם "אנכי" — היא באופן אחר לגמרי מנתינת יד של אוה"ע:

ידוע בשם הבעש"ט⁸⁴ שיש ג' ענינים שבהם לא נוגע (כ"כ) הכוונה לשמה (כבשאר המצוות), וא' מהם הו"ע הצדקה, כי העיקר בצדקה הוא שהעני יקבל את הנצרך לו. וכדמוכח גם ממארו"ל⁸⁵ על הפסוק⁸⁶ "ולך תהי' צדקה": "המאבד סלע מתוך ידו ומצאה עני והלך ונתפרנס בה, מעלה עליו הכתוב כאילו זכה" (אע"פ שיתכן שהוא עדיין לא יודע בכלל שאיבד סלע, כך, שלכאורה הרי זה בהעדר ההשתתפות שלו).

ועפ"ז אין נפק"מ לכאורה בין "נדבת ידך" של יהודי לנדבה של אינו יהודי (אע"פ שדוקא ב"נדבת ידך" של יהודי ישנו הביטול לבעל הרצון, כנ"ל ס"א), מכיון שהעני מקבל את החסר לו גם בנדבה של אינו יהודי.

אבל באמת אינו כן: כיון ש"יד המחלקת צדקה לעניים" נעשית "מרכבה ממש לרצון העליון"⁸⁷ — שזה שייך בישראל דוקא — הרי הצדקה שנשפעת לעני ע"י איש הישראלי היא השפעה מידו של הקב"ה (ע"י היד של איש הישראלי, שהיא מרכבה אליו ית'), ובמילא, התוצאות שהעני מקבל ע"י צדקה זו הם באופן אחר לגמרי⁸⁸ מהתוצאות של מתנת בו"ד, שהרי השפעה זו היא "מידו המלאה הפתוחה הקדושה והרחבה"⁸⁹.

יג. ומזה מובן גם גודל השטות שישנו בכל הענין של "מיהו יהודי":

בעוונותינו הרבים צריכים עוד לדבר על זה, כיון שישנם כאלו שחושבים שזה עדיין קיים.

ועד כדי כך גדול החושך בעולם, חושך כפול ומכופל, שנתקבלה ידיעה — הלואי שיתברר שהיא בלתי אמיתית — שישנו יהודי דתי שמתכוון לצאת בהכרזה, ע"י פרסום מכתב, שידעו שחוק זה הוא "הישג דתי", אלא שצריך עדיין להשלים אותו.

הוא יודע שזה-עתה (לפני שבועות אחדים) חתמו 32 רבנים

(86) שם, יג.

(87) תניא פכ"ג (כח, ב).

(88) להעיר ממרז"ל (ב"ב טו, סע"ב).

(89) ויש"נ) "כל הנוטל פרוטה מאיוב מתברך".

(89) נוסח ברכה הג' דברהמ"ז.

(84) ראה ספר בעש"ט עה"ת יתרו סי"ד

הערה יט. ר"פ תרומה. פ' ראה סי"ב. וראה

גם תו"מ חס"ג ריש ע' 269. ויש"נ.

(85) ספרי תצא כד, יט. וראה גם פרש"י

שם. ועוד.

בענין ד"פרחה נשמתן"⁷³ או בענין ד"וינועו"⁷⁴, כמו הביטול שבתפלה, "אין עמידה אלא תפלה"⁷⁵, שאז לא שייך שתהי' איזה תנועה (ועאכו"כ ענין של עשי'), ואדרבה: "מאן דמחוי במחוג קמי מלכא כו"⁷⁶, כי אם] בהקדמת נעשה לנשמע — כי אמיתית ענין הביטול לבעל הרצון הוא כשבא בענינים של מעשה, "נדבת ידך" ("נעשה").

וכאמור, שמחג השבועות נמשך ענין זה גם בשאר המועדים, ועל ידם גם בימים שבין הרגלים, בין יו"ט ליו"ט, כמבואר בלקו"ת פ' ברכה⁷⁷ ש"מכל רגל ויו"ט הי' נמשך. . עד הרגל הבא אחריו" ענין הראי' — "יראה כל זכורך"⁷⁸, "יראה" ו"יראה"⁷⁹ — וכל עניני היו"ט.

יא. והענין בזה:

לכאורה אינו מובן מהי השייכות של מ"ת לענין העשי' — בה בשעה שדוקא עשי' אינה הענין שבו מתבטאת יחודיותו של אדם בכלל ועאכו"כ יהודי; יהודי מובדל מכל עמי הארץ ע"י נפשו האלקית, ומין המדבר בכלל מובדל מהמינים דומם צומח וחי ע"י ענין הדיבור, ואילו ענין העשי' — הרי אדרבה, בשאר המינים הוא יותר מאשר במין המדבר.

ואעפ"כ מודגש בחג השבועות (זמן מ"ת) הענין ד"נדבת ידך" — ש"יד" ענינה ענין העשי', ולא ענין הדיבור, ועאכו"כ לא ענין המחשבה, ועאכו"כ לא ענינם של כחות הנפש שהם נעלים יותר מהמחשבה (כמדובר לעיל⁸⁰).

ויוכן ע"פ המבואר בתניא⁸¹ דמ"ש "ובנו בחרת מכל עם ולשון"⁸² קאי על "הגוף החומרי הנדמה בחומריותו לגופי אומות העולם" (משא"כ בנוגע לנפש האלקית אין דמיון כלל, ולכן אין מקום לקס"ד באופן אחר, שבגלל זה יהי' צורך בענין הבחירה), והיינו, שבחירת העצמות היא בגוף החומרי דוקא⁸³, ולכן, ענין ה(ביטול ל)בעל הרצון, עצמותו ית', שייך ליד החומרית יותר מאשר להרגש הרוחני שבלב.

וכח זה להמשיך הביטול לבעל הרצון במעשה ויד גשמיים הוא בישראל דוקא, דכיון שישראל מושרשים בעצמותו ית' שהוא למעלה

(73) שבת פח, ב. שמו"ר פכ"ט, ד.
 (74) יתרו כ, טו.
 (75) ברכות ו, ב. וש"נ.
 (76) חגיגה ה, ב.
 (77) צח, ב.
 (78) משפטים כג, יז. ועוד.
 (79) ראה חגיגה ב, א.
 (80) במאמר פ"ו (לעיל ע' ...).
 (81) פמ"ט (סט, סע"ב ואילך)..
 (82) נוסח ברכות ק"ש.
 (83) ראה סה"ש תורת שלום ע' 120 ואילך.

להתבטא באכילה ושתי' (אף שתורה ענינה הבנה והשגה), כי עיקר החידוש שבמ"ת הוא שההמשכה תהי' גם בענינים גשמיים³⁴ — שעושים מהם דירה לעצמותו ית'.

והיינו, שנוסף על פעולתו בהיותו "בשוקא", הרי הוא מוציא את הענינים מה"שוק" ועושה מהם "רשות היחיד", ליחידו של עולם³¹, או בלשון החסידות: מבחי' ממלא כל עלמין הרי הוא עובר לבחי' סובב כל עלמין, ולמעלה מזה, עד לבחי' "אנכי מי שאנכי"³⁵, למעלה מהוי', ועאכו"כ למעלה מ"אלקיך" (מצד שם אלקים).

וזהו שדוקא רב יוסף מבאר את המעלה של מ"ת, כיון שכללות הענין של מ"ת הוא להוסיף ענין עיקרי בעולם — שלאחרי השלימות ד"עולם על מילואו נברא"³⁶, כולל גם הענין ד"באת שבת באת מנוחה"³⁷, וכן ענין התורה כפי ש"אלפים שנה קדמה תורה לעולם"³⁸, ועד ללימוד התורה כפי שהי' ע"י האבות, ש"הן הן המרכבה"³⁹, הרי זה עדיין מעמד ומצב ד"ארץ יראה"⁴⁰, ואילו ע"י מ"ת נעשה מעמד ומצב ד"שקטה"⁴⁰, שנעשה עולם אחר לגמרי, ואז גם השותפות להקב"ה במעשה בראשית היא באופן נעלה ביותר.

ח. ועפ"ז יש לבאר גם מאמרו של יוסף בסיום מסכתא סוטה שלומדים בערב חג השבועות — "לא תיתני ענוה דאיכא אנא":

לאחרי שיודעים גודל הפלאת הענין דמ"ת כפי שנתבאר במאמרו של רב יוסף, הנה כשמגיע ערב חג השבועות, ועומדים מוכנים למ"ת,

— לאחרי סיום מ"ט הימים דספה"ע, "שבעה שבועות תספר לך"⁴¹, באופן ד"וספרתם לכם"⁴², עם כל ד' הפירושים שישנם בענין הספירה (כמדובר ומבואר בכ"מ בארוכה⁴²), כך, שיש בידו "שבע שבתות תמימות תהיינה", מספר שלם, "מנינא שלים", עד שנעשה טהור וראוי למלעי באורייתא בחג השבועות, ולהיות מאלו שמכינים את הכלה ("עולמתהא") להכנס לחופה כו' (כמבואר בזהר⁴³ שאומרים גם בתיקון ליל שבועות) בפירוש הפסוק⁴⁴ "השמים מספרים כבוד א-ל ומעשה ידיו מגיד הרקיע" — יש צורך להבהיר שלמרות גודל ההפלאה שבכל הנ"ל [ובודאי אין

(34) וראה לקמן סי"א.
 (35) ראה זח"ג יא, א. רנו, ב. לקו"ת פנחס פ, ב. ובכ"מ.
 (36) ראה ב"ד פי"ב, ו. פי"ג, ג. פי"ד, ז.
 (37) פרש"י בראשית ב, ב. פרש"י מגילה ט, א. (ד"ה וכל). וראה ב"ר פי"י, ט.
 (38) ראה מדרש תהלים צ, ד. ב"ר פ"ח, ב. תנחומא וישב ד. וש"נ. זח"ב מט, א.
 (39) ב"ר פמ"ז, ו. פפ"ב, ו.
 (40) תהלים עו, ט. וראה שבת פח, א.
 (41) פ' ראה טז, ט.
 (42) ראה פרדס ש"ח פ"ב. הובא ונת' בהמשך תערי"ב ח"א ע' קנט ואילך.
 (43) ח"א ח, א. וראה גם זהר שבהערה 4.
 (44) תהלים יט, ב.

הכוונה שכל זה לא צריך לתפוס מקום אצלו ח"ו, שהרי נפעל ענין נפלא, "א' מורא'דיקער ענין", הנה לא זו בלבד שאין זה פועל אצלו ענין של ישות, אלא אדרבה: "לא תיתני ענוה דאיכא אנא", "אני ענוותן"⁴⁵,

והיינו, שענין זה גופא פועל אצלו ענוה יתירה — ענוה דייקא, ולא שפלות וכיו"ב, כידוע החילוק ביניהם, כמדובר פעם⁴⁶ אודות מאמרו של רבינו הזקן ד"ה ויספו ענוים בה' שמחה (שכבר נדפס⁴⁷), שמבאר מ"ש⁴⁸ "והאיש משה עניו מאד מכל האדם אשר על פני האדמה" (עד לדורות הכי נמוכים וכו', כמבואר בכ"מ⁴⁹), שבדאי ידע מעלותיו [ועד למעלה הכי נעלית, ש"קבל תורה מסיני ומסרה כו"⁵⁰, היינו, שתחילה היתה התורה באופן של קבלה אצל משה, ואח"כ "מסרה כו" וכך הגיעה לעולם], וכיון ש"משה אמת"⁵¹, ו"מדת אמת ראה"⁵², בודאי קיבל וידע זאת באופן שחדר את כל מציאותו, ואעפ"כ, הנה לא זו בלבד שידיעת מעלותיו לא הפריעה לענוותנותו, אלא אדרבה: מעלות אלו פעלו אצלו רגש הענוה — כמבואר בזה⁵³, ש"משה רבינו חשב לעצמו, שאם מישוהו אחר ה' מקבל מלמעלה (בתורת מתנה, ללא יגיעתו) את הסיוע והכחות שהוא קיבל על כל צעד וצעד, יתכן שה' מגיע לעילוי גדול יותר.

ט. וענין זה שייך לכל אחד מישראל — כשהקב"ה מזכה ומצליח אותו להגיע לערב חג השבועות באופן של "מנינא שלים" ד"שבעה שבועות תספר לך", כך, שהוא מצדו עשה את הכל, עד להקדמת נעשה לנשמע⁵⁴, ועומד מוכן ומזומן לקבל את התורה בשמחה ובפנימיות,

ועכשיו צריך להיות "אני המתחיל"⁵⁵ — שהקב"ה, ביחד עם כל המרכבה⁵⁶, יורד לכל אחד ואחד מישראל בכל מקום שהוא, ונותן לו מחדש את התורה כפי ש"ואהי' אצלו גו' שעשועים"⁵⁷, ובאופן שנעשית "תורתו"⁵⁷, ש"נקראת על שמו"⁵⁸.

ולוקחים זאת להמשיך בעולם על כל השנה כולה — שיהיו כל

(45) פרש"י שם.
 (46) ראה שיחת ש"פ במדבר, ערחה"ש
 תשח"י ס"י (תו"מ חכ"ג ע' 10). ליל ערחה"ש
 תש"כ ס"ה (תו"מ חכ"ח ע' 98). וראה גם
 תו"מ ח"א ע' 88. חל"ו ע' 74. ועוד.
 (47) מאמרי אדה"ז תקס"ב ע' נא.
 (48) בהעלותך יב, ג.
 (49) ראה תו"א שמות נב, ב. וראה גם
 תו"מ חס"ג ע' 384. וש"נ.
 (50) אבות רפ"א.
 (51) ראה סנהדרין קי, סע"א.
 (52) ראה שם קיא, סע"א.
 (53) שבת פח, א.
 (54) תנחומא וארא טו. שמור"ר פ"ב, ג.
 ועוד.
 (56) ראה תנחומא תשא כא. שמור"ר פ"ג,
 ב. פמ"ב, ה. פמ"ג, ח.
 (57) תהלים א, ב.
 (58) ע"ז יט, א.

הענינים כפי שהם מצד תורה, עלי' נאמר⁵⁹ "לקח טוב נתתי לכם", "טוב לשמים וטוב לבריות"⁶⁰.

ועד שיומשך בגלוי הטוב של הגאולה השלימה והאמיתית ע"י משיח צדקנו — ע"ד מ"ש בנוגע למשה רבינו: "יבוא טוב (זה משה) ויקבל טוב (זו תורה) מטוב לטובים"⁶¹, וכיון ש"גואל ראשון הוא גואל אחרון"⁶², הרי זה שייך גם לתורת משיח, שעז"נ⁶³ "ישקני מנשיקות פיהו" (כמבואר בכ"מ בארוכה), ובקרוב ממש.

* * *

י. דובר כמ"פ אודות הקישור בין תורה לצדקה, ועד ש"כל האומר אין לי אלא תורה, אפילו תורה אין לו" (כדברי הגמרא⁶⁴), אלא צ"ל תורה וגמ"ח (כמובא בכ"מ⁶⁵).

וענין זה בא בגלוי בפרט בנוגע לחג השבועות:

כתיב⁶⁶ "ועשית חג שבועות לה' אלקיך מסת נדבת ידך אשר תתן" — שמזה למדים שגם בשאר הימים טובים ישנם הדינים הקשורים עם פסוק זה⁶⁷, אבל בפירושו נאמר ענין זה בחג השבועות דוקא.

ומבואר בלקו"ת⁶⁸ הטעם שנאמר "נדבת ידך" ולא "נדבת לבך" (בדוגמת מ"ש בנוגע לבנין המשכן: "כל נדיב לבו יביאה"⁶⁹, ועד"ז בכו"כ מקומות) — לפי "שנדבת הלב היא מורגשת בהרגשת הלב .. ועדיין אין זה בחי' ביטול ממש, ובגילוי רצון העליון ב"ה בחג השבועות מתגלה הרצון שלמעלה מן הלב .. ואזי נק' נדבת ידך אשר תתן, מאלי' ומעצמה" (ע"ד מארז"ל⁷⁰ "אנא מחזק טיבו לראשי דכד הוה מטי מודים הוא כרע מגרמי") — מצד הביטול להקב"ה ולמדת החסד והצדקה בפרט, באופן של "מרכבה"⁷¹.

ויש לקשר זה עם משנ"ת במאמר⁷² בענין הקדמת נעשה לנשמע, שהטעם לכך שענין ה"ביטול" שהוצרך להיות לפני מ"ת התבטא [לא

(59) משלי ד, ב. וראה אבות פ"ו מ"ג.
 (60) קידושין מ, א.
 (61) מנחות נג, רע"ב.
 (62) ראה שמור"ר פ"ב, ד"ו. דב"ר ספ"ט.
 זח"א רנג, א. שער הפסוקים ויחי מט, יו"ד.
 תו"א משפטים עה, ב.
 (63) שה"ש א, ב ובפרש"י.
 (64) יבמות קט, ב.
 (65) ראה תו"מ חנ"ד ע' 326 הערה 32. (...).
 (66) פ' ראה ט, יו"ד.
 (67) ראה חגיגה ח, א.
 (68) במדבר טז, ד.
 (69) ויקהל לה, ה.
 (70) ירושלמי ברכות פ"ב סה"ד. הובא בתוס' שבת קיח, סע"ב. ועוד.
 (71) ראה תניא פכ"ג. פל"ד. ועוד.
 (72) ד"ה בשעה שהקדימו פ"ה (לעיל ע' וש"נ).